

hentet Hs. Ex. Indenrigsministerens Billigelse, Aftenen den 28de til Rønne, hvor jeg ankom den paa følgende Morgen.

Efter en Samtale med Stedets Byfoged, Hr. Olivarius, som i Henseende til Trangen for særegne Løbestemmelser vedkommende Fiskeriet udvalte sig overensstemmende med Mr. Vedel og N. Evede, begav jeg mig strax nordøst og besøgte samme Dag Hasle, Hellig Peders og Raas Fiskeleier, Sandvig og Allinge. Næste Dagen, den 30te, fulgte jeg østre Kysten mod Syd over Fiskeleierne Leign, Gudhjem m. fl. til Swanike, og efter 1/2 Dags Ophold her begav jeg mig den 31te til Rønne, for med det den paafølgende Morgen derfra afgaaende Dampskib at vende tilbage. Efter hvad der fra paalidelige Mænd blev mig meddeelt, vilde en fortsat Rejse til Dens fyldigere Fiskeplads ikke give noget større eller andet Udbytte end det, jeg ved egne Jagttogelser allerede havde vundet; Forholdene i Nexø samt ved Marsdale, Snogebæk og Arnager Fiskeleier ere ikke i noget Bessentligt forskjellige fra dem ved de øvrige. Gudhjem, der har den største Forbindelse med Christiansø, tør vel anses for Bornholms betydeligste Fiskeplads.

Spørges nu om, hvilke Fiskerier Bornholm har at benytte som Rilbe til Erhverv, saa bliver Svaret her, som i Regelen for hvert andet Sted, at det har dem, som Naturforholdene kunne tilstikke, og i den Henseende maa man lægge Mærke til den Beliggenhed, Den har faaet i Østersøen, eiendommelig derved, at den er nær Ørandsen for de saagodtsom ferske Bønde i fiske og botniste Bugterne, og derfor har Vandet noget mere saltblandet paa Vesttiden end paa Østtiden, skjøndt det op til Vestkysten endnu kun kan kaldes meget let brakt. Disse Omstændigheder maa ganske vist have en kjendelig Indflydelse paa Fiskearternes Forekommen og Bestaafenhed; man maa af en Saltvandsfiske i disse Havstrækninger ikke kunne vente sig det, som naar man faar den i dens sande Hjem, det Vand, der med Rette kan kaldes salt, ligesom det vel maa mærkes, at det hele lavere Dyreliv, som spiller en saa vigtig Rolle i Fiskenes Økonomi, og som findes saa fyldigt i de salte Bønde, bestandig aftager med Vandets Salthed og overhovedet er langt knappere i Ferskvandet. Jeg saa mig ikke iftand til at erholde nøiagtig Kundskab om Vandets Saltholdighed under Østkysten; men det var mig overraskende og tilstrækkelig betegnende, at jeg i Havnen ved Gudhjem, der ikke optager noget Udløb af Ferskvand, traf de i dette hjemmehørende Snegle *Lymnaea auricularia* og *Neritina fluviatilis*; om disse Tegne paa Vandets overværende Ferskhed og saa fulde findes paa Vestkysten, fik jeg ikke Leilighed til at iagttage. Jeg tror det ikke, og allerede her bliver Forskjellen for Øst- og Vestkyst fremtrædende.

Betragte vi nu de omkring Den forekommende Fiskearter; saa kunne de ikke vise sig anderledes end overensstemmende med de Naturlove, som ere en Følge af det nys Anførte, og Saltvandsfiskene kunne, forsaavidt som de findes her, ikke opnaa den Fuldkommenhed, som naar de ere i deres rette Element, hvor de under Tilværelsen finde de for deres Drivsel tjenligste Fødemidler. Siden findes i vel stor Mængde, som ellers mager i Vaar og sed i Høst, og saavel vaar- som høstlegende: men om end færre Individier træffes til en Størrelse af 7 og 8 Am., saa er den i Længde gjennemgaende kun 6 Am., medens vor Silb og Bølfarne ganske almindelig naaer 9 og 10 Am.; det sagdes derhos med al Nøiagtighed for sig, at den salder noget større Vest end Øst for Den. Forsten opnaaer vel en Bøgt af 6 til 8 Pd., — imod 40 Pd. i Vestehavet —, men i Godhed staaer den langt tilbage for den, der findes vestligere, og endskjøndt den træffes ret hyppigt, er den ikke Gjenstand for noget udbredt Fiskeri. Gladfisk, Sværer derunder indbefattede, sees kun sjældent, af ringe Størrelse og Bestaafenhed, efter hvad der sagdes, mest ved Sydskysten. Derimod synes Laxen (*Salmo salar*) og den dermed beslægtede Dørred (*S. trutta*), som vel nærmest turde henregnes til Ferskvandsfiskene — idetmindste er det endnu ei oplyst, at den forplanter sig andetsteds end i ferske Bønde —, i de udstrakte Sanddybder med hyppig Klippebund, der omgave Den, at have et yndet Opholdssted, hvor den har rigelig og kjær Føde i den middelstore Silb. Siden umindelig Tid er Bornholm bekjendt ved sin Fangst af Lax indtil en betydelig Størrelse af endog jævnlig over 30 Pund. Det er saaledes kun meget faa Fiskearter, der kunne give Dens Fiskere Noget at beskille: thi naar fravegnes, at Loxk kun fiskes til umiddelbart Forbrug, saa blive Lax og Silb de eneste Gjenstande for Fangst ved Bornholm; Hornsilf kjendes, men Maktel vides ikke seet her. De nævnte tvende Hovedarter ere imidlertid en ret anseelig Indtægtskilde for Dens Fiskere, og Fangsten af dem kan holde dem i Virksomhed hele Aaret om derved, at det ene Fiskeri afløser det andet.

Uden Hensyn til Vandets Bestaafenhed ville vi henseøre disse Fiskerier under Benævnelsen „Saltvands“; af egentlige Ferskvandsfiskerier har Bornholm ingen, der ere Dntale værd. Hammer Sø, der ligger ved den søndre Fod af Hammerbjerget, er den eneste større Ferskvandsbeholder; men dens Indhold af Al-, Gjedde og Aborre m. fl. ansees kun af ringe Betydning: Damme og Kjør findes kun sparsomt, og af Lax, der jo efter Omstændighederne ikke kunne have nogen syndelig Udstrækning, findes de tvende største løbende paa Sydskysten. Saavel i disse som i de større Bække spores en ret livlig Opgang af Drred.

Medens det saaledes af det nærmest Anførte fremgaaer, at jeg for Bornholms Vedkommende